

کتاب طبر

اون بش کونده بر نشر اولنور دینی ، علمی مجموعه اسلامیہ در

صاحب و مدیر مسئولی

ابو العلا زین العابدین

تاریخ تاسیسی

۱۳۳۰

عدد : ۳ ۲۹ جمادی الاولی سنه ۱۳۳۰ پنجشنبه ۳ مایس ۱۳۲۸ برنجی جلد

امتحان حاضر لقلری

۱

عقد پیمردہ فیما شرط

ما بعد

اسباب آئید فیما شرطک حکمہ نہایت و بربر :

۱ — اجازت : کہ باقوی اولور . یعنی (اجازت و یردم) ، (راضی اولدم) ، (خیاریعی اسقاط ایتدم) کی رضایہ دلالت ایدر برسوز سویلنیر . زیرا امور باطنہ دن اولان نیتی سوز و یا فعل کوستربر ، نیت مجردیہ اعتبار اولنیز . نیتی سوز اظهار ایدر سہ اکا اجازت قولہ دینور . سویلہ ن سوز ہونی اظہار ایدہ منسہ اجازت وجود یولمز . نتہ کم (المنی ایستردم) ، (آرزو ایتدم) ، (سودم) ، (خوشمہ کیتدی) کی تعبیر لر رضایی کوسترمدکری جہتلہ قولی اجازت عداولتلمش لردر . و یا فعلی اولور . یعنی مجیزک رضایہ دلالت ایدر بر فعلی کور یولور . مثلاً مبیعی صاتیلفہ چیقاریر ، رهن ، ایجار ، ہبہ ، (تسلیمہ مقارن اولسون اولسون) کی افعال قانونیہ و یا زراعت ، حرث ، کری نہر ، اقامت ، تعمیر ، نقض ، حلب کی افعال مادہ دن بر فعلی اجرا یعنی لوازم تملکدن برو جہلہ تصرف ایدر . تصرف ملاکی تعیندم مدار ؛ عرف و عادتدر . بنا برین تجربہ ایچون براز تصرف وجود رضایہ دلیل و مستند اولہ من . مثلاً ذکر مندہ بکری درت ساعتدن از بر مدت طحن ؛ تجربہ ، فضلہ سی ؛ رضا عد اولنور . مطبعہ دہ یولہ در . [شفعہ دعواسندہ بولنقی نتیجہ نمسہ بیلہ اجازت عداولنور .] مشتریک پارہ بی و یروب قبضی و یا مبیعی برای تقویم برہنہ کوستر مبی اجازت تلقی اولنماز نتہ کم بابعک علی وجہ التملیک مبیعی تسلیمی اجازت ایکن علی وجہ الاختیار تسلیمی اجازت اولماز .

۲ — فسخ : کہ باقوی اولور یعنی (فسخ ایتدم) ، (واز کچدم) کی عدم رضایہ دلالت ایدر برسوز سویلنیر . زیرا عدم رضادہ امور باطنہ دنددر . دلیلی انک مقامنہ اقامہ اولنمشدر . زمان مستقبلہ اضافلہ دہ فسخ جائزدر . یا لکن تعلیقاً ابطالہ جواز یوقدر ، خیار علی حالہ فالیر . و یا فعلی اولور . یعنی مخیرک عدم رضایہ دلالت ایدر بر فعلی کور یولور . اجازت فعلیہ دہ صابیلان افعالی بابعک یا مبیعی ایشتہ برر فسخ فعلیدر . زیرا افعال مذکورہ بابع ایچون استبقایہ دلیلدر . شوقدر کہ مخیر بابعک تسلیمسز ہبہ سی فسخ فعلی تشکیل ایگز . یعنی شوصورتلہ ہبہ سیلہ مخیر لکی ساقط اولماز . [*] مخیر بابعک دعوی شفعہ یہ قیامی فسخ عداولتلمشدر . زیرا مبیع ملکنندہ بولند یفندن بوادعا یکیدن تملکہ بنا برین فسخہ دلیل اولہ من . نتہ کم مستأجراً اقامت ایتدیکی اوی ساتون آلاک اقامتی لوازم تملکدن اولورق بر تصرف عد اولنمندی جہتلہ اجازتہ حمل اولنہ من .

فسخ و اجازتک دخی ذاتہ ، فاعلہ ، متعلقہ عائد صفحات تدقیقہ سندن ذاتہ تعلق ایٹک اوڑرہ [*] بابعک من مبیعی قارشیلقی طوتہرق دیگر برآمدلہ وجودہ کتیردیکی عقدشرا تملیک الدین من غیر من علیہ الدین اولقی حیثیتلہ صحیح دکل ایکن بر فسخ فعلی تشکیل ایدر یورده خیار ساقط اولیور .

فسخ و اجازتک صورت اجراسنی کو سترن تفصیلات آنفیه تبدیلی ایجاب ایدن بر مسئله ده فسخ و اجازتدن؛ مخیر اولیان طرفی خبردار اتمک ایجاب ایدوب اتمیه چکی کیفیت در : اجازت قبوله و فطیه ایله فسخ فطیده اعلامه لزوم اولمادیغنده اتفاق واردر . اختلاف فسخ قولیده در . طرفین حضراتی دیگر طرف خبردار ایدلکسزین مدتک گذرانی حالنده لزوم عقده قائلدرلر . یعنی گذران مدتدن صکره لحوق علم؛ فائده و برمن دیسوردر و بالتبعه قبل لحوق العلم فسخدن ندامتله اجازتی معتبر کوربیوردر . [*] امام ابو یوسف حضرتلری؛ بورایه اشتراک اتمیور یعنی تحقق فسخی مدت طرفنده لزوم اعلام ایله تقییده رضا کو سترمیور .

اجازت و فسخک فاعله مطلق اتمک اوزره پایله جق تدقیقاتی ایکی صورته ارجاع ایده بیلورز :
۱ — فسخ و یا اجازتده بولنان ذات ؛ عقدی اصالة اجرا اتمشدر یعنی تعبیر ملخصیه عقده اصلدرکه ایکی احتمالدن خالی قالمس : (۱) عقدی تک باشنه یا عیش اولور . فسخ و اجازتک تأثیری بلاقید و شرط کوربیور . فسخ ایدن ؛ مقبوضتک مصرف اعاده سنی و بربر . (۲) عقده شریکی بولنور . بو حالده ده باقیور : صفقه واحد ایسه شریکتک فسخ و یا اجازتدن صکره دیگری خلافی پایه مس . زیرا مبیعه شرکت عیبی حاصل و بنا برین علاقهدار یعنی مخیر بایملرک تعددند مشترکی . مخیر مشترک تعددند تابع متضرر اولور . ضرر و مقابله بالضرر ایسه یوقدر . صفقه متعددا ایسه برینک فسخ و اجازتی دیگرخی تقیید اتمز . [**]

۲ — عقدی وصایه و یا وكالة اجرا اتمشدر . یعنی تعبیر ملخصیه عقده وصی و یا وکیلدر . احتمالات مشروحه بوراده ده جاریدر . و بولنره ثابت اولان حق خیاری اصلیه ثابت اولان حق درجه سنده در . حتی مالی دکرندن نقصانه آسه لر . و یا زیاده صانسه لر ینه خیاری استعمال ایله فسخ عقده اهلدرلر . مجله ماده سنک مطلقیتی بونی ایجاب ایدر . مطلق اطلاق اوزره جاری اولور . بو اساسک مستثناسی : صائیلان مال صغیرک مدت خیاری طرفنده بر مثل زیاد قیمتی حالنده کوربیور . عاقدک عقدی ایله دکل زمانک گذرانی ایله وجوده کلان اشبو زیاد قیمت حق مکنتب اولدیغندن بونی اضاعه دیمک اولان اجازته ارتق و صی مقتدر اوله مس . چونکه شوا اجازتده مصلحت یوقدر . وصی تک قاصر اوژرنده کی تصرفی ایسه مصلحته منوطدر .

فسخ و اجازتک تعلق اتمدیکی مبیع ایچون ده ایکی احتمال واردر خاطر اولور :

۱ — مبیعک تمامنده فسخ و اجازت وقوعه کلیر . ذاتاً فسخ و اجازتک تمام مبیعه مصرفیتی اصلدر . ۲ — جزئنده واقع اولور . بو حالده باقیور : مبیع ؛ شیء واحد ایسه جزؤ شایغنده فسخ و اجازت مقدماً حین عقده رضای طرفین ایله تقرر اتمکدن ناشی تفرق صفقه فی موجب اوله جغندن تجویز اولنمز . متعدد ایسه صفقه تک عدم تعددند حکم عینی در . صفقه تک تعددند ایسه

[*] لحوق علم حاصل اولماق ایچون دیگر طرفک تغیبی احتمالی نظره آنه رقی بویله بر حالده حاکمه مراجعتله نصب ایده چکی قیبه تودیع اساسی قبول اولمشدر .

[**] یونفصیلات مخیرک تعددینه دائردر . مخیر اولیان طرفک تعددند مخیر برینک حصه سنده فسخ ایدر دیگر برینک حصه سنده مخیر اوله بیلور . واقعا بوراده ده شرکت عیبی حصوله کلیر ، فقط ابتداء بویله بر نتیجه یی مخیر اولیان طرف کوزه آلدیرمشدر . دقت !

تفرق محذوری بولماید بندگان جوازی درکاردر . خلاصه صفت واحد ایل صایان متعددشیلردن برنده ابطال خیار کیفیتی کان لم یکن عدولنور . خیار حالی اوزده قالیر . زیرا تجویزی تقریبی صفتی اوده نیک مجهولیتی جهات نمده نرایی مؤدیر .

۳ — مرور مرت : علاقہ دارک علمی تعلق ایسون و یا خستہائی ، بایلمق کی بر سبیلہ علمی تعلق ایتمامش اولسون مرور مدتلہ مانع زائل ولزوم حاصل اولشدیر . غشی و جنون خیاری اسقاط ایدن اسبابدن اولدقلری جهتلہ تحقیقلمده نہایت مدتلہ انتظار ضروریدر .

۴ — مخیرک وفاتی : متوفانک عاقد و یا عقد ایچون کندوسندن اقتباس قوت اولنان ذات اولسی حکماً مساویدر . یعنی کرک عاقدک و کرک وکیل اولوبده موکلنک و یا وصی اولوبده تحت وصایتندہ بولنان قاصرک وفاتیلہ خیار ساقط و بیع لازم اولور . کہ مخیر بائع ایسہ وفاتیلہ مشتری مبیعی تملک ایدر . مشتری ایسہ وارثنہ ملک اولهرق قالیر . زیرا خیار اراده و مشیت و اختیاردن عبارت بر وصف اولدینی جهتلہ وارثنہ انتقال ایدہ من . مبیعہ عاقد وصفلردن طولای تحقیق ایدن خیالر ورثنہ ثابت اولور . فقط شخصده ثابت وصفلر شخصک زوالیلہ برطرف اولد . جفندن ورثنہک بوصفہ مبتنی مدعیانی نامعل کوریلور . ایکی طرفک مخیرلکندہ : متوفانک خیاری نہایت بولورسده دیگرى دوام ایدر . نہ کہ مخیر اولیانک وفاتی مخیر حقندہ حائز تأثیر اولماز .

۵ — مبیعک تماماً تلف اولسی : زیرا بائع مخیرکن ؛ امکان اجازت ، مشتری مخیرکن ؛ امکان فسخ قالبور . امر تلفک بائع و یا مشتری یدندہ وقوعی حکماً مساویدر . چونکہ بائعک مخیرلکندہ تلف قبل القبض وقوعه کلیرسہ بیع منفسخ اولبور مبیع بائع حسابنہ کیدیور . بعدالقبض وقوعه کلیرسہ مشتری نمی وبرمبور یا لکیز تسمیہ به . قمار مساومہ نتیجہ سی اولهرق وقوعبولان قبضی طولایسبلہ بوم قبض قیمتى تضمین ایدیور . مشتریک مخیرلکندہ ایسہ قبل القبض تلفده یئہ بیعک انفاخی و بعدالقبض تلفده مخیرک صلاحیتی منتهی اولهرق مشتریک نمی ویردیکی کوریلور . خلاصہ تلفلہ ایستر حال فسخ ایستر حال اجازت تجلی ایسون هر حالده انقضای مدت بکلہ نلکسزین حکم خیار نہایت بولور .

۶ — مشتری مخیرکن بعدالقبض مبیعک مرت طرفندہ زائل اولدمبرمور صورتمر نمایی : زیرا شو صورتلہ تعیب حالندہ مخیرک نہایت بولهرق بیع لازم اولبور ، نمی تأدیہ ایجاب ایدیور . [بائع مخیرکن بعدالقبض تعییلر بیسلہ مخیرلکندہ خلل کتر من . نہ کہ مشتری مخیرکن قبل القبض وقوعبولان تعییلر نہ عقد بیی و نہ مخیرلکی بر طرف ایتمز .]

۷ — مشتری مخیرکن بعدالقبض مبیعمر زیادہ مصولی : مقصد متصلہ تک متولده (سمیزلک کی) و غیر متولده (بویا کی) و منفصلہ تک متولده سیدر . (یاورو کی) کہ بوزیاده لڑک هر هانکیسی حصولہ کلیرسہ حکم خیار نہایت بولور و انقضای مدت بکلہ نلکسزین نمی تأدیہ لازم کلیر . منفصلہ تک غیر متولده سی (مبیعک ایجاردنہ آلتان اجرت کی) خیاری اسقاط ایتمز . یعنی مشتری یئہ مدت خیار طرفندہ فسخ و اجازتده بولنہ بولور . فقط زیادہ کیملک اولور ؟ اختلافی

مسئله اولفله برابر بعدالقبض اجازتده مشتری به قاله جنی شبهه سزدر . نشه کیم فسخدهده بایعه اعطا مجبوریتی یوقدر . مدت منقضی اولفسزین زواندک زواننده حق خیارک عودتی کبی برحال بوراده مشهور اولواز . زیرا زوال ایله برابر تعیب حصوله کلیر . تعیبده تفصیل معلوم دائره سنده حکم خیاره نهایت ویربر . [مثلا مشتری مخیرکن یدنده مبیع اولهرق بولنان قویون قوزیلار ویا طاووق یورطلار ایسه زیاده حصوله کالیدیکنندن بیع لازم اولور . بوندن سوکره تلف اولسی و یا استهلاک ایدلسی ساقط اولان مخیرلکی اعاده ایتمز . زیرا بو حاللرک عروضیه مبیع آرتقی تعیب ایتمشدر . شو قدر که قوزی اولو طوغار ، یورطه بوزوق چقارسه زواندک مملوک بر شی' اولمادینی آکلاشیله جفتدن مخیرلک کماکان نهایت مدته قدر دوام ایدر . مع مافیه یاورولامق ، یورطلامق ایریمجه طریان نقصانی موجب اولمش ایسه حکم خیار بو حالدهده عودت ایدمهس . زیرا ترتب ایدن نقصان باشلوباشنه بر عیبدر زواندک مال اولوب اولماسیله مقید و علاقه دار دکلدیر .]

۸ — صلح : مثلا مشتری مخیرلکننده بایع ؛ خیاری اسقاط و بیبی امضا ایتمسی ایچون نمندن تنزیل و یا مبیعه بر شی' علاوه و کذا بایعک مخیرلکننده مشتری ؛ یعنی بر صورتله ترسید ایدمه رک صلح اولسه جائزدر . زیرا برنجی عقدک فسخیله یکیدن بر عقد وجوده کتیرلش دیمکدر . [مخیر مشتری بی نمندن ابرا حکم خیاره نهایت ویربر . دیلرسه بالامضا مبیی نمئسز آلیر ، دیلرسه بیبی فسخ ایدر دقت !]

۹ — مخیر صانیوره مال قاصرک مدت چهارده بر مثل درجه نرابر قیمتی : فسخ و اجازتک فاعلنه تعلق ایدن تدقیقاتده بو مسئله بر حکم استثنائی اولهرق موضوع بحث ایدلشدی .

۱۰ — مشترک عاقلردره برینک فسخ و اهارنی : که اترق دیکری خلافتی بایه یورده یعنی وفیقنک حرکت واقعه سیاه کندیوسی ایچون ثابت مخیرلکده نهایت بولیور . [بعدالاجازه فسخی و یا بعدالفسخ اجازتی قبول حکم خیاره نهایت ویربر بر سبب تعلق اولنهس . برنجی شکل ؛ قاله ایکنجی شکل ؛ عقد جدیددر دقت !]

بایع ابر مشتری را سنده چهار شرطده طرلابی مهوری منصوره منمو فانک ضرر ملبسی :

۱ — خیارک شرط اولنوب اولمادینی اختلافنده سوز منکرکدر اقامه پنهنده مدعی خیارک پنهنسی ترجیح اولنور .

۲ — مدت خیار طرفنده فسخ و یا بعد مرور المده تلف ادعا سنده فارشی مدت طرفنده اجازت و یا تلف ادعا ایدسه مدعی اجازتک پنهنسی ترجیح اولنور .

۳ — منله الخیارک اجازتندن سوکره مبیعک تمیننده اختلاف حصوله کلسه باقیلور : مشتری مقبوض ایسه مخیر کیم اولورسه اولسون سوز مشتری کدر دکلسه ینه باقیلور : مخیر ؛ بایع ایسه سوز مشترک مشتری ایسه سوز بایعک در .

۴ — مخیر اولان بایعک اجازتنده مشتری قبض ایتمدیکی مبیعک الزام ایدنک ایستیلان شی' اولمادینی ادعا ایتمکله اختلاف ظهور ایسه سوز یمنیله مشتری کدر . مشترک اعاده سندهده حکم بو منوال اوزره در . یعنی مشتری مخیرکن بالفسخ مقبوضی رد اتمک ایستدیکی زمان بایع مبیعک اعاده

اولنان شی' اولادینی ادعا ایسه سوز ینه یمزله مشترکدر . مع مافیه بیعک بشقه شی' اولادینی اثبات صدندنه بولان بایعک ینه سیده قبول اولور .

۵ — مدتک مروری اختلافده سوز مروری انکار ایدهنکدر .

۶ — مقدار مدتده اختلافده سوز متکرز یاده نکدر .

۷ — اجازت و فسخ اختلافانده باقبالور : تاریخ بیان اولنیورسه تاریخنی اسبق اولانک ینه سی ترجیح اولور . زیرا بر حادثه نك ثبوتندن صکره اکا مناقض حادثه نك ثبوتنه امکان یوقدر تاریخ بیان اولنیورسه باقبالور : مخیر بر طرف اولوبده اختلاف هنوز مدت خیار منقضى اوله دن وقوع بولیورسه سوز مخیرکدر . ایستر فسخی ایستر اجازتی ادعا ایسون حکم مساوبدر . ینه دیگرک یعنی مخیر اولیانکدر . مدت خیار منقضى اولدقن صوکره وقوع بولیورسه سوز - بایع اولسون مشتری اولسون - اجازتی ادعا ایدهنکدر . فسخ مدعیسی ایچون بالینه اثبات مجبوری وارددر . مخیر طرفین اولوبده اختلاف هنوز مدت خیار منقضى اوله دن وقوع بولیورسه سوز فسخی ادعا ایدهنکدر . بعدا قضاء المده وقوع بولیورسه سوز اجازتی ادعا ایدهنکدر .

ماده یقنی زاده : ابراهیم

محکمه تمیزک تفسیرلری

۷

اصول محاکمات جزاییه قانوننک ۱۷۴ ۲۷۵۰۳۶۶۰ نجی ماده لرله رار : [*]
درجه اولی محکمه سنجه سبق ایدن محاکمه ائناسنده مدعی شخصی ... ایله وکیلی جانبندن دعوائ حاضرینی تشکیل ایلین جرمک . . . ده وقوعه کله سنه مبنی الیوم محل مذکورده اقامت ایتکده اولوب بو ایشه معلوماتی بولنان و علی الخصوص سرقت و امنیتی سؤاستعمال

[*] ۱۷۴ نجی ماده : محاکمات علنی اوله جق و علنی اولمز ایسه کائن یکن حکمنده طوبیله جقدر . مدعی عمومی و مدعی شخصی و یاخود وکیلی و اورمانه دائر جنجه دهوالرنده اورمان محافظلری و مفتش ثانیلری و غیابلری حالده قوروجی باشیلری حضور محکمه ده اقامه دعوا ایدم جکلردر . دعوائک ضبط ورقلری و تقریر دخی وار ایسه محکمه کابی طرفندن قرائت اوله جق و طرفنیک شاهدلری اولدینی حالده لدی الافتضا استماع ایدیله جک و شاهدلرک مقبول الشهاده اولدقلرینه دائر واقع اوله بیله جک ادعالره حکم اوله جق و اتهام و یا تبرئه یه مدار اوله بیله جک اشیا شاهدلره و طرفینه اراثه اولنه جقدر . مظنون علیه استنطاق اوله جق و مظنون علیه ایله مسئول